

Carl Orff

CARMINA BURANA

Kantata za soliste, zbor in tolkalni orkester (prir. Reinhard Summerer)

© **cankarjev dom**

3. junij 2023 ob 19.30

APZ Tone Tomšič Univerze v Ljubljani

Mešani zbor Glasbene matice Ljubljana

Zborovodji: Sebastjan Vrhovnik in Ana Erčulj

Otroški zbor Allegretto iz osnovne šole Lipnica

Zborovodja: Kathrin Ullly

Studio Percussion iz Gradca

Umetniški vodja: Günter Meinhart

Solisti:

Aleksandra Radovanović, sopran

Valentino Blasina, tenor

Christoph Gerhardus, bariton

Dirigentka: Rahela Durič Barič

**Fortuna, vladarica sveta
(Fortuna Imperatrix Mundi)**

1. Vsemogoča Fortuna (O Fortuna)
2. Fortunino kolo (Fortune plango vulnera)

**I.
Pomlad (Primo Vere)**

3. Spet pomlad je svoj obraz
(Veris leta facies)
4. Sonce že prenavlja svet
(Omnia Sol temperat)
5. Glej, zelena (Ecce gratum)

Na vaškem travniku (Uf dem anger)

6. Ples (Tanz)
7. Žlahtni gozd že zeleni (Floret silva nobilis)
8. Kramar, barve mi podaj
(Chramer, gip die varwe mir)
9. Rej (Reie)
10. Ko bi moj bil del sveta
(Were diu werlt alle min)

**II.
V gostilni (In Taberna)**

11. V prsih divja jeza tli (Estuans interam)
12. Labodova pesem (Olim lacus colueram)
13. Opat iz kukanije (Ego sum abbas)
14. Ko v gostilni se popiva
(In taberna quando sumus)

**III.
Ljubezensko dvorjenje
(Cour D'amours)**

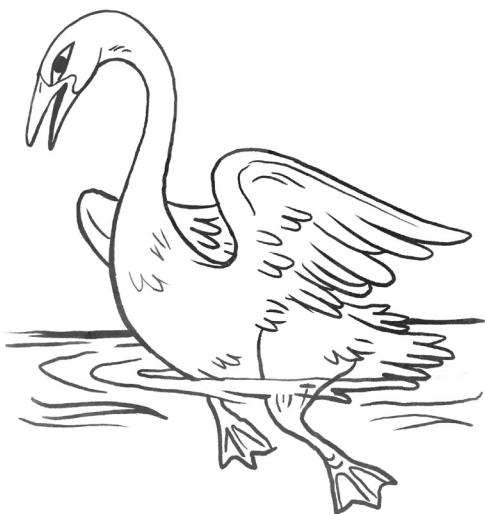
15. Amor leta sem ter tja (Amor volat undique)
16. Dan in noč in venomer (Dies, nox et omnia)
17. Stala je deklica (Stetit puella)
18. V mojih prsih (Circa mea pectora)
19. Fant pripelje si dekle
(Si puer cum puellula)
20. Pridi, pridi, pridi sem (Veni, veni, venias)
21. Na tehtnici (In trutina mentis dubia)
22. Zdaj je čas prijeten
(Tempus est iocundum)
23. Preljubi moj (Dulcissime)

**Blanchefleur in Helena
(Blanziflor et Helena)**

24. Zdrava, biser vseh krasot (Ave formosissima)

**Fortuna, vladarica sveta
(Fortuna Imperatrix Mundi)**

25. Vsemogoča Fortuna (O Fortuna)

Prva izvedba *Carmine Burane* Carla Orffa je sprožila veliko polemik – po mnenju nekaterih kritikov naj bi bila popolnoma nerazumljiva. Zaradi strahu pred novim valom ogorčenja so se številni izogibali ponovnim uprizoritvam tega dela, čeprav je Carl Orff s premiero modernistične reinterpretacije srednjeveškega pesniškega kodeksa benediktinskega samostana Beuern na Bavarskem končno zaslovel tudi kot skladatelj.

Rojen leta 1897 v Münchnu v glasbi naklonjeni družini, se je Orff že pri petih letih začel učiti klavirja, orgel in violončela. Po dvoletnem študiju na münchenski Akademiji za glasbeno umetnost je postal vodja kapele münchenske Kammerspiele. Leta 1917 je bil po vpoklicu poškodovan na fronti, zaradi česar je nato do konca vojne lahko deloval v državnih gledališčih v Mannheimu in Darmstadtu. Po vrnitvi v München je leta 1924 ustanovil posebno izobraževalno ustanovo za gimnastiko in ples. Ta je ključno vplivala na razvoj njegovega koncepta elementarne glasbe – sinteze giba, poezije in glasbe, ki je sčasoma začel prehajati tudi v Orffov kompozicijski proces. Obenem se je Carl Orff posvečal tudi študiju glasbe 16. in 17. stoletja. Njegovo zanimanje za latinščino in Katulovo poezijo se je prvič izrazilo v dveh ciklih Catulli Carmina, ustvarjenih na začetku tridesetih let prejšnjega stoletja. Ti dve vokalni deli sta nato premočrtno vodili do oblikovanja *Carmine Burane*, prvič izvedene 8. junija 1937 v Frankfurtu.

V njej je Orff z glasbo oživil 24 srednjeveških alegoričnih pesmi ali kot nam razkriva podnaslov dela – »posvetnih pesmi, ki jih pojejo solisti in zbor ob spremljavi inštrumentov in čarobnih podob«. Z besedili slednjih se je Orff prvič srečal leta 1934, ko je naletel na *Carmino Burano*, zbirko nemškega filologa Johanna Andreasa Schmellerja z izvirnimi besedili, nastalimi med 11. in 13. stoletjem. Izmed njih je Orff s pomočjo mladega pravnika Michela Hofmanna, ljubitelja latinščine in grščine, pesmi uredil v libreto. Ta je v končni obliki obsegal besedila v posvetni latinščini, srednji visoki nemščini in stari francoščini, ki opevajo nestanovitnost sreče in bogastva, minljivost življenja, veselje ob vrnitvi pomladi ter užitke in nevarnosti pitja, požrešnosti, iger na srečo in poželjenja.

Carmino Burano je Orff ob tem oblikovno razdelil na pet večjih delov. Ti vsebujejo skupno 25 stavkov, ki jih na več ravneh preveva ideja cikličnosti Fortuninega kolesa sreče (ta je najbolj očitna prav s ponovitvijo prvega stavka O Fortuna na samem koncu kantate). Monumentalno delo, izvirno napisano za simfonični orkester, zbor in tri soliste, sicer ob natančnejši analizi razkriva precej preprost kompozicijski jezik, v katerem odmevajo sledovi glasbene preteklosti (razpoznavni primeroma v vzporednem vodenju glasov po zgledu srednjeveškega organuma in pogostih ostinatih). V nasprotju z atonalnim razvojem harmonske osnove glasbe v 20. stoletju je tako zasnova *Carmine Burane* precej konservativna in morda je prav v lažji dojemljivosti Orffovega glasbenega jezika razlog za njeno veliko priljubljenost.

Kljub začetnemu zavračanju dela je tako *Carmina Burana* prestala preizkus časa in je danes eno izmed najpogostejše izvajanih del 20. stoletja. Po vsem svetu jo uvrščajo v korpus najpomembnejših del zahodne klasične glasbe, svoj prostor pa zaseda tudi v popularni kulturi. S svojo dostopnostjo in sugestivnostjo še danes privlači poslušalce in poustvarjalce, navdihnila pa je tudi več priredb. Izviren zvok simfoničnega orkestra je že leta 1956 Wilhelm Killmayer s skladateljevo privolitvijo preobrazil v spremljavo, napisano zgolj za tolkala in dva klavirja, leta 2019 pa se je nove predelave tega dela lotil tudi Reinhard Summerer, pozavnist, skladatelj in profesor na Univerzi za glasbo in uprizoritvene umetnosti v Gradcu ter na Konservatoriju Johann Joseph Fux. Pobudo zanjo je sicer podal umetniški vodja tolkalskega ansambla Studia Percussion iz Gradca, ki je s svojo zasedbo Summererjevo priredbo istega leta tudi prvič izvedel v Gradcu pod vodstvom dirigentke Rahele Durič Barić. V novi adaptaciji *Carmine Burane* ostaja sicer vokalni del nespremenjen, medtem ko je instrumentalni part prelit v razširjeno zvočnost kar devetnajstih tolkalcev, s čimer je Summerer izkoristil izrazito ritmično komponento kantate.

RAHELA DURIČ BARIČ

Rahela Durič Barič je osnovno in srednjo glasbeno šolo obiskovala v rojstnem mestu Maribor. Svojo glasbeno pot je začela kot violinistka in po končani maturi leta 2007 svojo glasbeno kariero nadaljevala v Gradcu, kjer je študirala zborovsko (prof. Johannes Prinz) in orkestrsko (prof. Wolfgang Dörner) dirigiranje. Leta 2011 je diplomirala iz orkestrskega dirigiranja in leta 2013 z odliko magistrirala iz zborovskega dirigiranja.

Od oktobra 2016 kot pomožna profesorica za zborovsko dirigiranje deluje na Univerzi za glasbo in upodabljajočo umetnost v Gradcu (KUG) v razredu prof. Johannesesa Prinza. Prav tako je aktivna kot referentka na seminarjih za izobraževanje zborovodij in učiteljev po vsej Avstriji, Sloveniji in Italiji.

Leta 2015 je na mednarodnem tekmovanju za mlade dirigente v Torinu prejela nagrado za obetavnega mladega dirigenta in štipendijo Noël Minet. V Avstriji, kjer živi od leta 2007, je bila januarja 2016 izbrana za talent meseca na priznanem kulturnem radiu Ö1. Za svoje delo je prejela tudi štipendijo mesta Graz za nadarjene študente.

Leta 2016 je pomagala ustanoviti projekt »meet4music«, ki je poskus integracije pribežnikov in ljudi s posebnimi potrebami, preko glasbe. V okviru tega projekta je do junija 2018 vodila mesečna »open singing« srečanja na Univerzi za glasbo in upodabljajočo umetnost v Gradcu (KUG).

Med leti 2014 in 2019 je aktivno sodelovala v projektu SUPERAR, ki je namenjen otrokom iz socialno šibkejših družin, predvsem v osnovnih šolah z visokim deležem migrantov. V okviru projekta je otrokom na voljo kvalitetno in brezplačno glasbeno izobraževanje, predvsem preko petja v zboru.

Marca 2019 je na mednarodnem tekmovanju za zborovske dirigente v Kopru »Aegis Carminis« osvojila 1. nagrado, nagrado občinstva in nagrado zbora za najboljšega dirigenta.

Dirigira več zborovskim sestavam, od oktobra 2021 pa je tudi nova dirigentka Akademskega pevskega zbora Tone Tomšič Univerze v Ljubljani.

AKADEMSKI PEVSKI ZBOR TONE TOMŠIČ UNIVERZE V LJUBLJANI

Akademski pevski zbor Tone Tomšič Univerze v Ljubljani združuje študentke in študente fakultet Univerze v Ljubljani, ki sta jim skupna velika ljubezen do petja in želja po vrhunskem umetniškem ustvarjanju.

Že od svoje ustanovitve leta 1926 se uvršča med najpomembnejše usmerjevalce slovenskega zborovskega petja. Repertoar zbora sestavljajo skladbe vseh glasbenozgodovinskih slogovnih obdobj, posebno pozornost pa zbor posveča sodobni zborovski literaturi.

Zbor koncertira po Sloveniji in v tujini. Svojo kakovost potrjuje z odmevnimi nastopi na številnih tekmovanjih. Največja mednarodna uspeha APZ sta osvojeni prvi nagradi na tekmovanju za veliko nagrado Evrope leta 2002 v Arezzu pod vodstvom Stojana Kureta in leta 2008 v Debrečenu pod vodstvom Urše Lah. Zbor je uspešno tekmovalno nastopal tudi v zadnjih letih in si prislužil nagrade in posebna priznanja na tekmovanjih v Riminiju, Vicu, Gorici in Mariboru.

Od oktobra 2021 vodi zbor Rahela Durič, s katero je sestav na 27. slovenskem zborovskem tekmovanju Naša pesem 2022 že osvojil zlato plaketo.

MEŠANI PEVSKI ZBOR GLASBENE MATICE LJUBLJANA

Mešani pevski zbor Glasbene matice Ljubljana je bil ustanovljen leta 1891 in se ponaša z neprekinjeno tradicijo ustvarjanja tako na področju a cappella programa kot vokalno-instrumentalnih koncertov slovenskih in tujih skladateljev.

V sestavu, ki se je oblikoval leta 2017 in ga vodi dirigent Sebastjan Vrhovnik, pojejo izkušeni pevci iz vse Slovenije, ki nadaljujejo bogato tradicijo zbora z izvajanjem vokalno-instrumentalnega repertoarja različnih glasbenih obdobj. Pevce družijo ambicija po poglobljenem študiju, poustvarjanju na visoki umetniški ravni in sodelovanju z uveljavljenimi profesionalnimi glasbeniki.

V zadnjih petih letih je zbor sodeloval s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija pri izvedbi Mozartovega Rekviema, opere Tomaža Sveteta Antigona in Schubertove Maše št. 5 v As-duru. Z baročnim ansamblom Akademije za glasbo UL so pevci pripravili sakralni koncert s tremi Vivaldijevimi skladbami, Magnificat, Gloria, Domine, ad adiuvandum me festina. Ob jubileju opernega skladatelja G. Rossinija pa je dirigent pripravil celovečerni program skladateljevih lahkotnejših in bolj radoživih, a manj znanih ter redkeje izvajanih zborov in samospevov. Zbor je s koncertom La passeggiata (Sprehod z Rossinijem) poleg dveh koncertov v Ljubljani, gostoval tudi v koncertnem abonmaju kulturnega doma v Novi Gorici in Celju.

Leta 2022 je Mešani zbor Glasbene matice nastopil tako v Mozartovem kakor v Verdijevem Rekviemu, ki sta bila izvedena v okviru Festivala Ljubljana. Na festivalu Slovenski glasbeni dnevi je zbor krstno izvedel kantato Nane Forte Sanje leta, ki je nastala po naročilu Glasbene matice ob 130-letnici zbora. Skupaj z zborom in orkestrom Akademije za glasbo je na tem koncertu zazvenela tudi Brucknerjeva hvalnica Te Deum. Na slavnostni akademiji ob jubileju Glasbene matice je bila krstno izvedena še ena skladba, posvečena jubileju zbora, Magnificat Tilna Slakana. Zbor se je odzval tudi povabilu italijanskega društva Cordia, da skupaj z njegovim baročnim orkestrom izvede Händlovo odo v čast sv. Ceciliji, Aleksandrovo slavo. Jubilejno leto se je sklenilo z zahvalno mašo, ki je bila priložnost za izvedbo Sattnerjeve Missa Seraphica in priljubljenega božičnega repertoarja.

OTROŠKO-MLADINSKI ZBOR ALLEGRETTO

(ital. živahno, gibčno, razposajeno, veselo)

Otroško-mladinski zbor Allegretto je leta 2011 ustanovila Kathrin Ully. Majhen otroški zbor, namenjen popestritvi bogoslužja in raznih slovesnosti, se je skozi leta razvil v največji otroško-mladinski zbor na južnem Štajerskem. Trenutno šteje približno osemdeset otrok in mladostnikov, starih od pet do šestnajst let. Vaje potekajo tedensko v treh pevskih skupinah, sestavljenih glede na starost članov, kar omogoča težavnostno prilagojen program. Redno potekajo tudi vaje z glavnim zborom, ki pripravi vse koncerte in druge prireditve ter tako predstavlja »znamko« zбора. Zbor posveča posebno pozornost muzikalu, na temo katerega vsako leto izvede veliko produkcijo.

.....

STUDIO PERCUSSION IZ GRADCA

Tolkalna zasedba Studio Percussion iz Gradca (Studio Percussion Graz), ki jo je leta 1979 ustanovil Günter Meinhart, je v zadnjih 35 letih na številnih odrih v Nemčiji in drugod v tujini ustvarila izjemno veliko različnih produkcij. Njeno delovanje zaznamujejo vznemirljivi projekti iz sodobne glasbe, čezmejno sodelovanje z glasbeniki, skladatelji in organizatorji iz jazza in klasične glasbe, posebni otroški in mladinski programi ter strast do lastnih produkcij glasbenega gledališča.

Odmevni koncerti in produkcije glasbenega gledališča: Dunajski festival (Wiener Festwochen), Salzburški festival (Salzburger Festspiele), Ars Electronica Linz, Seulski festival bobnov (Seoul Drum Festival), Brucknerjev festival v Linzu (Brucknerfest Linz), Štajerska jesen (Steirischer Herbst), festival sodobne glasbe Mostly Modern Festival New York, Dubrovniški festival (Dubrovnik Festival), Zagrebški bienale (Biennale Zagreb), La strada v Gradcu (La Strada Graz), dunajsko Glasbeno združenje (Musikverein Wien), Narodni dom Maribor, Dunajska koncertna dvorana (Konzerthaus Wien), Pariški tolkalski dnevi (Journées de la Percussion Paris), Velikonočni festival v Innsbrucku (Osterfestival Innsbruck), Teden mednarodnega sestava tolkal v Bjelovaru (International Percussion Ensemble Week Bjelovar), Festival Bumfest Žalec, Porgy & Bess Wien, Puljski festival (Pula festival), Ankara, Istanbul, Sodobna glasba v Bolzanu (Musica Contemporanea Bolzano), Solun (Thessaloniki), Atene (Athens), Krf (Korfu), Budimpešta (Budapest), Koncertne hiše iz Berlina (Konzerthaus Berlin), Jeruzalem zveni (Sounding Jerusalem), Poljski festival tolkal (Drumfest Polen)

Produkcije: Platzkonzert, The Art Of Percussion, Carmina Burana for Percussion-Orchestra, Faces & Places, Timber, Terminals, Wumm!, Gravitas, Minimal Moving, La Ballade, Der deutsche Schlager am Ende des 20. Jahrhunderts, Scherz, Spaß, Spott & Schrott

Sodelovanja: Opus, Pierre Sauvageot + Allegro Barbaro, Jean-Marie Maddeddu + Les Pietons, Gilles Rhode + Transe Express, Ernst Kovacic, Christian + Wolfgang Muthspiel, Percussion Project Robyn Schulkowsky, Slovenska filharmonija, Kratiki Orhistra Thessalonikis, Pierre-Yves Artaud, Armin Pokorn, Karlheinz Essl, Lukas Ligeti, Insingizi, Beograjska filharmonija, Bobby Previte, Arnold Schönberg Chor, Tiroler Symphonieorchester Innsbruck

ALEKSANDRA RADOVANOVIĆ

Sopranistka Aleksandra Radovanović je študirala petje na Deželnem konservatoriju v Celovcu v razredu prof. Gabriela Lipuša in na Akademiji za glasbo v Ljubljani v razredu prof. Barbare Jernejčič Fürst. Dodatno se je izobraževala pri profesorjih in umetnikih, kot so Edita Garčević Koželj, Bernarda Fink, Angelika Kirchschrager, Peter Maus, Snežana Nena Brzaković, Hans Adolfsen, Theresa Plut, Regine Hangler, Alessandro Svab. Na opernih odrih je uprizorila vlogo Popeje iz Händlove opere Agripina, vlogo Ženskega zbora iz Brittnove opere Onečaščena Lukrecija, Cherubine iz Mozartove opere Figarova svatba, Adele iz Straussove operete Netopir, »sestrice« iz Kocenove opere za otroke Veveriček posebne sorte. Sodelovala je tudi v operi Julija A. Makovca. Večkrat je nastopala z opernim zborom SNG Opera in balet Ljubljana. V okviru operne šole v mestu Beeskow v Nemčiji je pela v predstavah Opera v skednju in na dveh koncertih z orkestrom. Izvedla je francosko-slovenski recital ob prazniku glasbe in zaključku francoskega predsedovanja Svetu Evropske unije, imela recital na poletnem festivalu Akademije za glasbo Solo e da camera, nastopala kot solistka na festivalu »Ljubljana Baroque 2021«, v koncertnem ciklu Pevski obeti Glasbene matice Ljubljana, na koncertu ob 100. obletnici skladatelja Josipa Ipavca skupaj z ansamblom 4Saxess idr. Na Prvem programu Radia Slovenija je nastopila v oddaji Komorni studio, posvečeni skladatelju Mirku Poliču.

.....

VALENTINO BLASINA

Tenorist Valentino Blasina, rojen v Reki (Hrvaška), se je po študiju biotehnologije v Zagrebu in Orléansu preusmeril na študij petja na Univerzi za glasbo in upodabljajočo umetnost v Gradcu (KUG) pri profesorjih Tomu Solu, Josephu Breinlu in Robertu Heimannu. Leta 2018 je pričel s petjem v razredu Wolfganga Müllerja-Lorenza, leta 2021 pri Neilu Semerju, od leta 2022 svoje šolanje nadaljuje pri profesorici Lucji Zarzycki. Udeležil se je mojstrskih tečajev pri Mariusu Budoiuju, Evi Mei in Chrisu Merittu. Na odrih je odigral v odmevnih produkcijah razne vloge, kot so Monostatos (Čarobna piščal), Pedrillo (Beg iz Seraja), Nemorino (Ljubezenski napoj), Severin (Srebrno jezero), Le Chevalier de la Force (Pogovori karmeličank) in Pigmalion (Lepa Galateja). Koncertiral je v tenorskih vlogah znanih evropskih skladateljev – Charpentier (Te Deum), Mozart (Rekviem), Dvořák (Stabat Mater), Rossini (Mala slavnostna maša) in Schumann (Der Rose Pilgerfahrt). V Gradcu, Istri, Torinu in Reki je pripravil recitale z repertoarjem nemške romantike, hrvaške in britanske moderne ter francoske belle époque. Leta 2019 je debitiral v graški operni hiši kot meščan v operi Mario in čarovnik S. Oliverja. Leta 2022 je debitiral kot Albert v Albert Herring B. Brittna v Hiši za glasbo in glasbeno gledališče (MUMUTH) v Gradcu. Koncertiral je tudi na festivalu Štajerska jesen (Steirischer Herbst), festivalu Kammerska opera gradu Rheinsber (Kammeroper Schloss Rheinsberg), avstrijski kulturni poti (Steirische Kulturstraße), v gledališču Prinzregententheater v München in v Minoritski dvorani Minoritskega centra Gradec.

.....

CHRISTOPH GERHARDUS

Rojen leta 1994 na Dunaju, svojo glasbeno pot je začel pri Dunajskih dečkih. Od leta 2013 je študiral petje na Univerzi za glasbo in upodabljajočo umetnost v Gradcu (KUG). Sodeloval je tudi v programu Erasmus ter študiral na Univerzi za glasbo (RNCM) v Manchesteru in na Visoki šoli za glasbo in gledališče (HfMT) v Hamburgu. Iz petja je diplomiral v razredu Arnolda Bezuyne na Univerzi za glasbo in upodabljajočo umetnost v Gradcu (KUG) ter študiral operete pri Wolfgangu Doschu na Univerzi za glasbo in umetnost (MUK) na Dunaju.

Christoph Gerhardus je poleg nekaterih produkcij na Univerzi za glasbo in upodabljajočo umetnost v Gradcu (KUG), kot sta La clemenza di Tito (Publio) in Pogovori karmeličank (Thierry, prvi oficir), sodeloval tudi v Operi v Gradcu pri projektu Opera prihodnosti (2018), na festivalu Štajerska jesen (Steirischer Herbst) v predstavi Consumnia ter v Gledališču na Gumpendorferški ulici (TAG) na Dunaju v predstavi Netopir (Gabriel von Eisenstein).

.....

Oblikovanje knjižice: Matevž Bervar
Prevod besedila: Primož Simoniti

Univerza v Ljubljani

TEDNI
LJUBITELJSKE
KULTURE

generalna pokroviteljica

KRIKA